

Abandonament arquitectònic. Masos, balnearis, torres o fàbriques han sobreviscut a diversos segles i guerres, però no ho faran per molt més temps a la passivitat humana

Pinacoteca del patrimoni oblidat

MARINA PALLÀS CATURLA
TORTOSA

Com si tingués veu pròpia, la pintada «SOS. Salveu-me» crida en silenci en una paret del molí de l'Assut, a Xerta. Ha sobreviscut a a cinc segles, guerres i riudes, però ara, degradat i a punt del col·lapse, potser no ho farà a la passivitat humana. Com ell, masos, balnearis, torres, estacions de tren o fàbriques resisteixen tremoloses el pas dels anys, no per molt més, sense que ningú hi ature la mirada. Una mirada ja acostumada a la buidor del paisatge, a l'abandonament del que queda vell i sense ús. Durant dècades no és poc el patrimoni que s'ha deixat perdre arreu, esborrant així una part de la història i de la identitat. Condemnant-lo, amb l'enderroc o la degradació, a la pols i a l'oblit.

Patrimoni industrial

Si hi ha un oblidat dels oblidats, aquest és segurament el patrimoni industrial, sovint considerat menys valuós que torres, castells o masos imponents. El molí de l'Assut de Xerta actualment es troba en un estat molt degradat, amb una gran part de la teulada enfonsada. El molí és un edifici del 1575, construït per l'Ajuntament de Tortosa en plena època del Renaixement. És un dels pocs edificis industrials de l'època del Renaixement que es conserva dempeus a Catalunya. En el seu origen era un molí fariner, fins que al segle XIX fou convertit en central elèctrica.

Ara mateix l'Ajuntament de Xerta està tramitant la modificació del planejament urbanístic per taxar com a equipaments i espais lliures l'edifici del molí i els voltants. El tràmit està sent força lent, confirma l'alcalde Roger Aviñó. En les properes setmanes el ple de l'Ajuntament farà l'aprovació inicial del tràmit que posteriorment passarà per la comissió d'urbanisme. Després, s'iniciarà l'expedient d'expropiació.

«La propietat és la Real Compañía de Calanizaciones y Riegos del Ebro, entitat que es troba en un llimb legal ja que està sense activitat des de fa dècades», detalla. «La idea és que una volta siga municipal poder arribar a un

El molí de l'Assut, a Xerta. L'Ajuntament vol rehabilitar-lo. FOTO: JOAN REVILLAS

L'estació d'Horta, molt degradada, a la Via Verda. FOTO: JOAN REVILLAS

acord per tal que alguna administració superior ens ajude en la restauració», expressa el batlle.

Ben a la vora també es troba la fàbrica de ciment de l'Assut, de Tivenys, construïda als anys 40 i tancada el 1976. Allà continua, vora el riu, alçada com un petit castell mig derruït. També la Fàbrica Pallarés, a Alfara de Carles, és una antiga fàbrica de paper del segle XVIII junt a la riera del Tosca. Està inclosa a l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.

A Tortosa destaquen la fàbrica la Providència, davant del pavelló d'esports, i la Central Lechera de Tortosa, també a Ferreries, en molt mal estat. També es pot esmentar la fàbrica del català de Roquetes, de la qual no hi hauria rastre si no fos perquè conserva intacte un bonic fúmeral.

A la Ribera d'Ebre un edifici actualment en desús és la Farinera, a Móra d'Ebre. La propietat es troba en una situació complexa, segons confirma l'alcalde Joan Piñol, estant en un litigi entre l'antiga propietat i una empresa que la va comprar, però no la va pagar tota i, com que l'empresa ja no existeix, està embargada per un banc.